ΑΧΑΪΚΑ καὶ ΑΜΑ

ΒΕΒΑΙΑ ΓΕΝΙΚΗ ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ἡ ἄνοδος στὸ Γερακομερὸ παραμονὴ καὶ ἀνήμερα τῆς Παναγίας. — Ὅμως αὐτὴ καὶ μόνο ἡ ἄνοδος εἶναι δυστυχῶς ὅ,τι ἀπόμεινε ἀπ' τὸ μεγάλο πανηγύρι τῆς περιοχῆς ποὺ ἀποτελοῦσε καὶ μιὰ ὡραία παράδοση. — Ἀπόμεινε δηλαδὴ ὁ περίπατος. — Καὶ μιὰ φορὰ προσκυνητῶν ποὺ περιμένουν νὰ πάρουν κερὶ στὸ προαύλιο τοῦ μοναστηριοῦ ⁂ ΦΥΣΙΚΑ ΕΙΝΑΙ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΟΧΕΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΥΝΟΟΥΝ τὴν παληὰ γραφικότητα. — Ἀλλὰ φταίνε καὶ μερικοὶ ἄλλοι. — Ποὺ μὲ τὶς ἀπαγορεύσεις τους (ἄσκοπες, ἀψυχολόγητες καὶ ἐξεζητημένες) μετέτρεψαν σέ... σιωπηρὰ πορεία τὸ καλλίτερο καὶ πιὸ φημισμένο πανηγύρι τῆς περιοχῆς ⁂ ΤΙΣ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΕΙΣ ΑΥΤΕΣ ΘΑ ΤΙΣ ΔΙΑΒΑΣΕΤΕ καὶ ἐφέτος στερεότυπες σὲ ἄλλες στῆλες. — Ἔχουμε γράψη κ' ἄλλες φορὲς γι' αὐτές. — Ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει πιὸ εὔκολη λύση ἀπὸ τὸ νὰ παριστάνης τὸν κουφὸ ὅταν δὲν ἐπιθυμεῖς τὴ συζήτηση. — Ἂς ἐλπίσουμε κάποτε θὰ ἐκλείψη αὐτὴ ἡ νοοτροπία ἐξ αἰτίας τῆς ὁποίας τόσα στραβὰ σὲ τοῦτο τὸν τόπο δὲν μποροῦν νὰ διορθωθοῦν.

ΠΡΩΪΝΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ

Βυζαντινὴ ποίηση

ΕΙΝΑΙ γεγονὸς ὅτι ἄρκετες προσπάθειες ἔχουν γίνη γιὰ τὴν ἀπόδοση στὴ νεοελληνικὴ γλῶσσο ὄχι μόνο τοῦ Εὐαγγελίου, ἀλλὰ καὶ ἐκκλησιαστικὼν ὕμνων. Καὶ ἡ προσπάθεια αὐτὴ δὲν ἔγινε μόνον ἀπὸ νεωτεριστές. Ἕνας ἀπὸ τοὺς πιὸ προσκεκλημένους στὴν παράδοση πνευματικοὺς ἀνθρώπους, ὁ Φώτης Κόντογλου, ἐπιχείρησε κ' αὐτὸς νὰ μεταφέρη στὴν καθομιλουμένη γνωστοὺς βυζαντινοὺς ὕμνους. Ἡ ἔφεση αὐτὴ τοῦ Κόντογλου παραμένει ἀνεξήγητη γιὰ ὅσους γνωρίζουν τὸ ἔργο τοῦ ἀγιογράφου ποὺ δὲν ἐπέτρεψε τὴν παρεμικρὴ παρέκκλιση τοῦ χρωστήρος του ἀπὸ τὴ Βυζαντινὴ παράδοση. Εἶναι ὅμως δέδαιο ὅτι ἡ ἔφεση αὐτὴ θὰ ὑπῆρξε ἀποτέλεσμα ἐσωτερικῆς διαπάλης ἀπ' τὴ μιὰ μεριὰ τῆς εὐλαβικῆς προσηλώσως πρὸς τὰ ἀρχέτυπα κι' ἀπ' τὴν ἄλλη τῆς εὐθύνης ποὺ αἰσθάνεται κάθε συνειδητὸς πνευματικὸς ἄνθρωπος ὡς πρὸς τὴ συμβολή του στὴν οὐσιαστικὴ διαπαιδαγώγηση τῶν ἀνθρώπων.

Γιὰ τοὺς λίγους πρόδηλμα δὲν ὑπάρχει. Αὐτοὶ μπορεῦν καὶ ἀπολαμβάνουν τὴν ἐκκλησιαστικὴ ποίηση καὶ ὁπωσδήποτε δίκαια δυσφορεῦν ὅταν ἔχοντας γευθῆ τοὺς ὑψιπετεῖς ἀετίστρους τῆς ἀρχίνε μιὰ μετάφραση ποὺ ὅσο κι' ἂν εἶναι καλή, γίνεται μὲ λίγες ἢ πολλὲς ἀναπόφευκτες γλωσσικὲς ἢ καὶ οὐσιαστικὲς ἀβαρίες. Ὅμως, τί γίνεται μὲ τοὺς πολλούς; Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι καὶ μόνο μὲ τὴ διαίσθησή κατ' κάποια μυστικὰ κανάλια ἐπικοινωνίας αἰσθητικῆς ποὺ ἐνυπάρχουν στὴ φυλή, ἕνα μέρος τῆς γνωτείας μεταδίδεται καὶ χωρὶς μετάφραση. Ὅμως, ἡ διαίσθηση εἶναι τάντα διαίσθηση. Δὲν εἶναι γνώση. Εἶναι μιὰ ἀκρεθὴς ἀπόλαυση ἂν μποροῦσε νὰ πρεσβεύσῃ. Θὰ μένει λοιπὸν ἡ ὁλοκλήρωση, προνόμιο ἐκείνων τῶν λίγων ποὺ ἔχουν κάποιαν εἰδικὴ παιδεία ἢ ἐξοικείωση;

Ἡ γνώμη μου εἶναι ὅτι ἡ μετάφραση τῶν ὑμνων πρέπει νὰ γίνεται καὶ μὲ παραδέσεις καὶ τῶν ἀιδίμων στίχων, ὥστε ὅσοι θέλουν νὰ κατατοπιζωνται σιγὰ σιγὰ, ἀπὸ τὴν ἀφομοιώσουν τὶς ἔννοιες τοῦ πρωτοτύπου. Τότε θὰ μποροῦν νὰ ἀκοῦνε στὴν ἐκκλησία τοὺς ὕμνους ὅπως τώρα φάλλονται καὶ νὰ ἀντιλαμβάνονται τὸ περιεχόμενο καὶ νὰ νοιώθουν τὴν ὀρφφιά τους. Ὅσο δέδαια ἐπιτρέπουν καὶ μερικοί... φάλτες!

Τοῦτο, ὅμως, σημαίνει ὅτι σὲ καμμιὰ περίπτωση δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένο νὰ προχωρήσουμε καὶ στὴν μετάφραση «ἐν ἐκκλησίαις». Ἡ μετάφραση θὰ εἶναι ὑποδοηθητική, ἐνημερωτική κατ' οἶκον. Καὶ ἴσως μ' αὐτὸν τὸν τρόπο, μ' αὐτὴ τὴν τριδὴ κατεχθοθῆ ἡ παλιτογράφηση πολλῶν ἀπὸ τὶς θουμάσιες, τὶς ἐκφραστικώτατες λέξεις τῆς παληᾶς μας γλώσσας στὴ νέα... Τοῦτο μπορεῖ νὰ συμβῆ ἀπ' τὴ μεριά, γιατὶ ἡ ὑμνογραφία μπαίνει στὴ ζωὴ μας ἀκόμη καὶ μέσω τῆς λατρείας (μιὰ καὶ ἀπ' τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ ἔχουμε πιὰ ἀποκοπῆ καὶ ἐπίσης μος) καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ ἐπειδὴ ἡ γλῶσσα τῶν ἱερῶν κειμένων τῶν Ἑλληνιστικῶν χρόνων κοθὼς καὶ τῶν Ἑλληνιστικῶν εἶναι περισσότερο οἰκεία ἀπ' τὴν ἀρχαία.

Τὸ γιατὶ πάντως ἡ ὀμορφιὰ τῶν βυζαντινῶν ὕμνων εἶναι ἐντελῶς ἀδύνατο νὰ μεταφερθῆ στὴν νεοελληνικὴ ἀποδεικνύεται ἀπ' τὸ ὅτι ἀκόμη καὶ ἕνας Κόντογλου μὲ τόση εὐλάβεια καὶ γνώση τοῦ ἀντικειμένου, ἀπέτυχε, ὅπως φαίνεται, ἀπὸ αὐτὸ ποὺ θὰ διαδάσετε πάρα κάτω ὡς μετάφραση στὸ ἀπολυτίκιο τῆς μεθαυριανῆς μεγάλης γιορτῆς.

«Στὴ γέννα σου τὴν παρθενία ἐφύλαξες — στὴν κοίμησή σου τὸν κόσμο δὲν τὸν ἀφῆκες Θεοτόκε — Μίσεψες στὴ ζωὴ γιατὶ εἶσαι μητέρα τῆς ζωῆς — καὶ λυτρώνεις μὲ τὶς πρεσδεῖες σου τὶς ψυχὲς μας ἀπ' τὸ θάνατο..».

Καλό, σχετικῶς γιὰ ἐνημέρωση. Ἀπαράδεκτο, ὅμως, σὰν ποίηση.

ΠΑΝ

«Η ΗΜΕΡΑ»

ΠΡΟ 30 ΕΤΩΝ

Ὁ κ. Σοφούλης ἐπιμένει εἰς τὸν κατευνασμὸν

ΛΟΝΔΙΝΟΝ. Εἰς τὰ «Νέα Χρονικὰ» δημοσιεύεται συνέντευξη τοῦ Θεμ. Σοφούλη εἰς τὴν ὁποίαν οὗτος φέρεται εἰπὼν ὅτι τελικῶς οἱ ἀνάρται θὰ ὑπερισχύσουν ἐὰν ἡ σημερινὴ κυβέρνηση συνεχίση τὴν πολιτικὴν τοῦ κατευνασμοῦ. Εἶναι μωρία ἡ μετατροπὴ τῆς Ἑλλάδος εἰς προπύργιον κατὰ τοῦ Σλαυϊσμοῦ. Ὁ κ. Σοφούλης ἐδήλωσεν ἀργὰ τὴν νύκτα ὅτι αἱ δηλώσεις του δὲν ἀπεδόθησαν καλῶς.

Ἀντιφεστιβὰλ κινηματογράφου!

ΧΕΙΡΟΤΕΡΗ ἀπ' ὅλες ἡ φετεινὴ χρονιὰ γιὰ τὸ 18ο φεστιβὰλ Ἑλληνικοῦ Κινηματογράφου τῆς Θεσσαλονίκης ποὺ κινδυνεύει νὰ ματαιωθῆ λόγω προτοδουλιῶν τῆς Διεθνοῦς Ἐκθέσεως τὶς ὁποῖες δὲν ἐγκρίνουν οἱ Ἕλληνες κινηματογραφιστές.

Φαίνεται λοιπὸν ὅτι γι' αὐτὸν τὸν λόγο μᾶλλον ἡ Ἀθήνα θὰ ἀναλάδη φεστιδαλικὲς πρωτοδουλίες ἔξω ἀπὸ τὴν ἐπιτροπὴ τοῦ Ὑπουργείου Βιομηχανίας.

Ἀξίζει νὰ σημειωθῆ ὅτι μέχρι σήμερα στὸ ἐπίσημο φεστιδὰλ δὲν ἔχουν ὑποδληθῆ ταινίες.

ΑΝΤΙΘΕΤΑ τὸ ἀντιφεστιδὰλ ποὺ ὀργανώνεται μαχητικὰ καὶ ἤδη ἔχει ἐξασφαλίση σημαντικὸ χρηματικὸ ποσὸ γιὰ τὴ διακίνησή του ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ δέκα ταινίες μεγάλου μήκους καὶ εἰκοσιδύο μικροῦ.

Τοὺς ἄλλαξαν τὰ πετρέλαια

ΟΙ ΜΕΤΑΤΟΠΙΣΕΙΣ στὴ διάρθρωση τοῦ παγκοσμίου ἐμπορίου ποὺ ἐξαπέλυσε τὸ «πετρελαιακὸ πραξικόπημα» τοῦ 1973 συνεχίστηκαν καὶ τὸ 1976.

Ἐνῶ οἱ πετρελαιοπαραγωγικὲς χῶρες αὔξησαν σημαντικὰ τὸ μερίδιό τους στὶς παγκόσμιες ἐξαγωγές, οἱ δυτικὲς βιομηχανικὲς χῶρες τοῦ Τρίτου κέσμου, ποὺ δὲν παράγουν πετρέλαιο, δρα δυποροῦν ἐπικίνδυνα.

Μόνο τῶν κομμουνιστικῶν χωρῶν τὸ μερίδιο ἔμεινε περίπου ἀμετάδλητο. Καὶ τὸ γεγονὸς αὐτὸ προσδιορίζει ὡς ἕνα σημεῖο καὶ τὴ στάση τῶν χωρῶν τῆς Κομεκὸν στὶς διαπραγματεύσεις γιὰ ἀνοιγμα ἀνταλλαγῶν μὲ τὴ Δύση.

Ἡ χρησιμοποίηση ἡλιακῆς ἐνεργείας

ΑΝ ΕΞΑΙΡΕΣΟΥΜΕ τὴν ἠλεκτρικὴ ἐνέργεια, ὅλες οἱ ἄλλες μορφὲς ἐνεργείας, ἄρχισαν νὰ σπανίζουν. Αὐτὸ ποὺ προσελκύει τώρα τοὺς μελετητὲς εἶναι ἡ κατασκευὴ θερμαντικῶν ἐγκαταστάσεων ὕδατος, τὸ ὁποῖο θερμαίνεται ἀπὸ ἡλιακὴ ἐνέργεια. Ἐλπίζεται δὲ ὅτι στὸ ἄμεσο μέλλον, θὰ γίνη οἰκονομικὰ ἐκμετολλεύσιμη ἡ θέρμανση μὲ ἡλιακὴ ἐνέργεια.

Ὕστερα ἀπὸ πολλὰ χρόνια μελέτης, ἑλδετικὴ ἑταιρεία κατασκεύασε σύστημα θερμάνσεως νεροῦ μὲ ἡλιακὴ ἐνέργεια, τὸ ὁποῖο ὀνομάζεται «Σόλαρ γουάτ». Πρὶν δγῆ αὐτὸ τὸ προϊὸν στὴν ἀγορά, τὸ BBC ἔκανε λεπτομερεῖς ἀναλύσεις γιὰ νὰ ἐπιδεδαιώση τὴν ἀποτελεσματικότητά του. Τὰ συστήματα αὐτὰ ἔχουν καὶ «ἡλιόμετρα» γιὰ τὴ μέρηση τῆς ἀκτινοδολίας.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ
Μικροδιολογίας — Βιοχημείας — Αἱματολογίας —Παρασιτολογίας
Δρ Π. ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΣ
Ἰατρὸς—Μικροδιολόγος
Διδάκτωρ Ἰατρικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
Ἰατρεῖον Κανακάρη 122 —Ἐρμοῦ
Τηλέφωνα: 222-600, οἰκίας 222-922

Προσκλητήρια Γάμων
«Γωνιὰ τοῦ Βιδλίου»
Ἀγ. Νικολάου 32 — ΠΑΤΡΑΙ

Δὲν ἐκδίδονται διαβατήρια

ΑΘΗΝΑΙ. Ὁ ὑπουργὸς Δημοσίας Τάξεως κ. Ζέρβας ἐδήλωσεν ὅτι ἀπηγορεύθη ἡ ἔκδοσις διαβατηρίων διὰ τὸ ἐξωτερικόν, προσέθεσε δὲ ὅτι δὲν εἶναι ἀνεκτὸν ἐνῶ τὸ κράτος ἔχει ἀποδυθῆ εἰς ἀγῶνα ὑπάρξεως νὰ ἀναχωρήσουν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν οἱ διαθέτοντες χρήματα.

Μεγαλόσταυρος

ΑΘΗΝΑΙ. Εἰς τὸν τέως πρεσβευτὴν κ. Βασ. Παπαδάκην ἀπενεμήθη ὁ δελγικὸς μεγαλόσταυρος τοῦ τάγματος τοῦ Λεοπόλδου Β'.

Παραβιάσεις

ΑΘΗΝΑΙ. Ἀεροπλάνα ἀγνώστου ἐθνικότητος προερχόμενα ἐξ Ἀλβανίας ὑπερέπτησαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἐδάφους φθάσαντα μέχρι τῆς Καλαμπάκας. Ἕτερα ἀεροπλάνα εἰσῆλθαν ἐκ τῆς Βουλγαρίας καὶ Γιουγκοσλαβίας.

Ληξιαρχεῖον

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ. Ἄρρενα: Κων. Λυκούδη, Λεων. Αὐγερινοῦ. Θῆλεα: Θεοδ. Ἀδαμοπούλου, Ἰω. Βέτσου.

ΘΑΝΑΤΟΙ. Ἀνδρονίκη Φοῆ ἐτῶν 33.

ΓΑΜΟΙ. Ἰωάννης Βερναρδὴς ὑπάλληλος Ἐθνικῆς Τραπέζης Ἀλεξάνδρα Γεωργακοπούλου.

ΣΕΣ 1965

Ἡ Σχολή μας ἀνταποκρινομένη στὶς πολλαπλὲς ἀνάγκες τῆς συγχρόνου ἐκπαιδεύσεως καὶ ἐπιδυμοῦσα νὰ ἐξυπηρετήση τοὺς ὑποψηφίους Ἐκγυμναστὰς ὁδηγῶν αὐτοκινήτων, ἔδεσε εἰς λειτουργίαν τμῆμα ΕΚΓΥΜΝΑΣΤΩΝ ΟΔΗΓΩΝ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ, μὲ προοπτικὲς ἀφοῦ περατωδῆ τὸ ἤδη ἀνεγειρόμενον σύγχρονο κτίριον τῆς Σχολῆς μας νὰ ἐπεκταδῆ καὶ σὲ ἄλλους τομεῖς δραστηριότητος τῆς Ἐκπαιδεύσεως ποὺ ἀφοροῦν τὸ αὐτοκίνητο.

Διὰ περισσοτέρας πληροφορίας ἀπευδύνεσδε εἰς τὸν κ. Σ. Συμεωνίδην ΚΑΛΑΜΟΓΔΑΡΤΗ 18α. - ΠΑΤΡΑΙ ΤΗΛ. (061) 321-278 καὶ 323-563.

Εἰδικὸν τμῆμα γιὰ ἀποφοίτους, Γυμνασίου καὶ Τεχνικῶν Σχολῶν (Μέσης Ἐκπαιδεύσεως).

ΜΕΓΑΛΕΠΗΒΟΛΟ ΤΕΧΝΙΚΟ ΕΡΓΟ

Ἡ Ρωσία θὰ «ἀναστρέψη» τὴ ροὴ τῶν ποταμῶν της

Ὅσοι ἐκβάλλουν στὸ Μπάρεντς θὰ ἐκτραποῦν πρὸς νότον

ΟΙ ΣΙΒΗΡΙΑΝΟΙ ΘΑ «ΠΕΡΑΣΟΥΝ» ΤΑ ΟΥΡΑΛΙΑ

ΜΟΣΧΑ. (Ἰδ. Ὑπηρ.). Ὁ καθηγητὴς Τάρας Λάδροβιτς, τῆς ὑδραυλικῆς μηχανικῆς, δείχνει μὲ τὸν χάρακα ἕνα ψηλὸ σημεῖο ἐπάνω στὸν γεωγραφικὸ χαρτή, κρεμασμένο στὸ γραφεῖο του. Εἶναι ὁ διευδυντὴς τῆς ὑπηρεσίας ὑδροοικονομικοῦ προγραμματισμοῦ. Λέγει: «Οἱ μεγάλοι ποταμοὶ δρίσκονται ἐκεῖ στὸν δορρᾶ, ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν τῶν Οὐραλίων, ἐνῶ σ' ἐμᾶς τὸ νερὸ χρειάζεται στὸ νότο ὅπου ὑπάρχουν ὁ πολὺς πληθυσμός, ἡ βιομηχανία καὶ ἡ γεωργία».

Εἶναι ἡ εἰσαγωγὴ στὸ πλέον γιγαντιαῖο ὑδραυλικὸ πρόγραμμα ποὺ ἔθεσε, ἀπὸ καταδολῆς κόσμου, εἰς ἐφαρμογὴν ὁ ἄνθρωπος. Ἕνα πρόγραμμα, ποὺ συνίσταται, κατ' οὐσίαν, στὴν ἀναστροφὴ τοῦ ροῦ τῶν ρωσικῶν ποταμῶν οἱ ὁποῖοι σήμερα ἐκβάλλουν στὴ δάλασσα τοῦ Μπάρενς καὶ σ' ἄλλες δάλασσες τοῦ δορείου παγωμένου ὠκεανοῦ καὶ στὴν διοχέτευσί τους πρὸς νότον, πρὸς τὴν κοίτη τοῦ Κάτω Βόλγα, πρὸς τὴν «διψασμένη» πλέον Κασπία Θάλασσα καὶ πρὸς τὸν Εὔξεινο Πόντο, τὴ Μαύρη Θάλασσα.

Γιὰ τὴν ὁλοκλήρωσι τοῦ μεγαλυτέρου στὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος ὑδραυλικοῦ τούτου προγράμματος, θ' ἀπαιτηθοῦν πενῆντα χρόνια, ἀπὸ σήμερα. Ἤδη, οἱ ἐργασίες ἔχουν ἀρχίσει. Ὅπως ἐξηγεῖ ὁ καθηγητὴς Λάδροβιτς, ἡ ἐκτέλεσις τοῦ προογράμματος προδλέπεται σὲ δύο διαδοχικὲς φάσεις.

Ἡ πρώτη φάσις θὰ καλύπτη τὸ χρονικὸ ὅριο μέχρι τέλους τοῦ αἰώνος, δηλαδὴ ὡς τὸ ἔτος 2000 καὶ ἡ δευτέρα φάσις θὰ ὁλοκληρωθῆ κατὰ τὸ ἔτος 2025.

Σύμφωνα, ἐξ ἄλλου, μὲ τὸν γενόμενο προϋπολογισμὸ τοῦ κόστους, οἱ ἐργασίες ποὺ θὰ ἐκτελεσδοῦν μέχρι τοῦ ἔτους 1992, θὰ στοιχίσουν δυόμισυ δισεκατομμύρια ρούδλια περίπου (ἤτοι κάπου 110 δισεκατομμύρια σημερινῶν δραχμῶν), ἀλλὰ κα τόπον θὰ ἀπαιτηθοῦν ἑκατὸ φορὲς μεγαλύτερα χρηματικὰ ποσά, ὅταν οἱ ποταμοὶ τῆς Σιδηρίας καὶ οἱ λοιποὶ ποταμοὶ τῆς δορειοτάτης Ρωσίας θὰ ὑποστοῦν τὴν πραγραμματισμένη ἐκτροπή τους, προκειμένου νὰ «μεταφερθοῦν» πρὸς τὸ κεντρικοευρωπαϊκὸ τμῆμα τῆς Σοδιετικῆς Ἑνώσεως, «δρασκελίζοντας» τὰ Οὐράλια. Θὰ χρειασθῆ νὰ μετατοπισθῆ περισσότερο χῶμα καὶ περισσότερη πέτρα ἀπὸ ὅσο χρειάσθηκε γιὰ ν' ἀνοιγη ἡ διώρυγα τοῦ Σουέζ, νὰ λυθοῦν τεχνικὰ προδλήματα ἀπολύτως νέα, νὰ συγκεντρωθοῦν στρατιὲς ἐργατῶν καὶ μηχανημάτων.

Πρόκειται περὶ μιᾶς ἀληθινῆς γεωφυσικῆς ἐπαναστάσεως.

«Ἡ γῆ μας αὐτὴ μᾶς κόστισε ἑκατὸ οὐρανούς» — ἔγραψε ἕνας Ρῶσσος ποιητής.

Θὰ κοστίση ἀκόμη περισσότερο.

«Τὸ κόστος εἶναι ἰλιγγιῶδες, ἀλλὰ χωὶς νερὸ δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξη ζωή» — παρατηρεῖ ὁ Ἀλεξάντρ Σέργκιεδιτς Μπερέζνερ, ὁ ἀρχιμηχανικὸς τοῦ «δορείου προγράμματος».

Καὶ προχωρεῖ μὲ μιὰ σειρὰ παραδείγματα καὶ ὑπολογισμούς:

«Ὁ ἄνδρωπος πίνει ἀπὸ 2 ἕως 4 λίτρα νερὸ τὴν ἡμέρα. Στὶς σοδιετικὲς πόλεις ἡ κατὰ κεφαλὴν κατανάλωσις νεροῦ, γιὰ ὅλες τὶς ἀνάγκες (πιῶμα, πλυσίματα, λουτρά, ποτίσματα κήπων, καδαριότης σπιτιῶν καὶ δημοσίων ᾠώρων κ.λ.π.) ξεπέρασε τὰ 220 ἀνὰ εἰκοσιτετράωρον. Οἱ νέες ἀγροτικὲς καλλιέργειες ἀπαιτοῦν μιὰ ἄρδευσι πιὸ ἄφδονη. Πάντως, ἐκεῖνες ποὺ πολλαπλασίασαν τὴν κατανάλωσι τοῦ νεροῦ, εἶναι οἱ βιομηχανίες. Γιὰ νὰ παραχθῆ ἕνα κουϊντάλιο ἀλουμινίου χρειάζονται 150 τόννοι νερό. Ἡ σιδηρουργικὴ βιομηχανία τοῦ Μαγνετόγκόρσκ, ἐπὶ τῶν Οὐραλίων ἀπορροφᾶ τόσο νερό, ὅσον ὁλόκληρη ἡ πόλις τοῦ Λένινγκραντ. Γιὰ νὰ τροφοδοτηθοῦν τὰ ἐργοστάσια καὶ τὰ ἀστικὰ κέντρα τοῦ Ντονμπάς (τοῦ κάτω Ντόν) σκάφθηκε μιὰ διώρυγα μήκους 120 χιλιομέτρων, ποὺ συνδέεται μὲ τὴν κοίτη τοῦ δορείου Ντόνετς, κουδαλώντας ἀπὸ κεῖ τὸ νερο».

ΟΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΑΥΚΑΣΟ

Ὅλα δσα ἔγιναν δὲν ἀρκοῦν. Γιὰ τὶς προσεχεῖς πενταετίες ἔχουν προδλεφθῆ νέες διομηχανικὲς ἐγκαταστάσεις στὸν Καύκασο. Ἐξ ἄλλου, τὰ προγράμματα ἀγροτικῆς ἀναπτύξεως ἀναδιδάζουν σὲ 22 ἑκατομμύρια ἑκτάρια τὶς γαῖες, ποὺ θὰ ὀφείλουν νὰ ἀρδεύωνται κατὰ τὸ 1975.

Τὸ μεγαλύτερο τμῆμα των γαιῶν αὐτῶν δρίσκεται στὸ νότο, στὸ Καζακστάν. Εἶναι γαῖες, καλλιεργούμενες μὲ σῖτον, καὶ δάμδακα. Τὸ νερό, ἕως τώρα, τόχουν πάρει ἀπ' τὸν Βόλγα, ποὺ διοχετεύει στὴ στέππα τὰ ὕδατα ποὺ συλλέγει στὰ δάση τοῦ Βαλντάϊ ἄνωδεν τῆς Μόσχας. Ὅμως ἡ «μεγάλη μητέρα», ὅπως οἱ Ρῶσσοι ὀνομάζουν μὲ λυρισμὸ τὸν μεγαλύτερο ποταμὸ τῆς Εὐρώπης τὸν Βόλγα, δὲν κατορθώνει πλέον νὰ θέση εἰς ἐνέργειαν ὑδροηλεκτρικὰ συγκροτήματα καὶ χαλυδουργεῖα, νὰ δρέχη ἀτέλειωτες πεδιάδες καὶ νὰ κρατάη στὴ ζωὴ μιὰ λίμνη τόσο ἐκτεταμένη, ὥστε νὰ μὴν ἀποκαλοῦν δάλασσα, τὴν Κασπία.

Ὡς γνωστόν, ὁ Βόλγας, εἶναι ἡ κυρία «πηγή» ἀνεφοδιασμοῦ τῆς Κασπίας, ποὺ εἶναι μὲν δάλασσα (ἔχει ἁλμυρὸ νερό), ἀλλὰ ποὺ μὲ τὸ νὰ εἶναι μία κλειστὴ δάλασσα, χωρὶς ἐπικοινωνία μὲ τοὺς ὠκεανούς θὰ στερεῦε κάποτε ἀπὸ τὴν ἐξάτμισι τοῦ νεροῦ, ἂν δὲν τὴν ἀνεφοδιάζη ὁ Βόλγας. Στὴν κοιλάδα τοῦ Κουϊμπίτσεφ (ὅπου εἶχε μεταφερθῆ ἡ ἕδρα τῆς σοδιετικῆς κυδερνήσεως τὸν Δεκέμδριο τοῦ 1941, ὅταν τὰ χιτλερικὰ στρατεύματα ἀπειλοῦσαν τὴν Μόσχα) ὁ Βόλγας δὲν δέχεται πλέον, ὅπως ἄλλοτε, νερὰ παραπόταμων διότι διωχετεύθηκαν πρὸς ἄλλες κατευθύνσεις γιὰ τὶς νέες διομηχανικὲς καὶ ἀρδευτικὲς ἀνάγκες. Χάνει ἐπίσης ἀρκετὸ νερὸ ὁ Βόλγας στὸ τελευταῖο τμῆμα τῆς κοίτης του μεταξὺ τοῦ Στάλινγκραντ (τώρα λέγεται Βόλγκογκραντ) καὶ τοῦ Ἀστρακάν, τῆς μεγάλης πόλεως ἐπὶ τῆς Κασπίας.

Τὸ χάνει γιατὶ παρωχετεύθηκε πρὸς ἐξυπηρέτησιν μιᾶς σειρᾶς διομηχανικῶν συγκροτημάτων, ποὺ δημιουργήθηκαν στὴν περιοχὴ αὐτὴ ἀπὸ τοῦ 1960 καὶ μετά. Ἐπὶ πλέον πρόσθετη ἀπώλεια — ἡ ἐξάτμισις ἀφαιρεῖ τὸ 2% τοῦ ὅλου ὑδατίνου ὄγκου τοῦ Βόλγα. Σήμερα ὁ Βόλγας, εἶναι ἕνας ἀναιμικὸς γίγας, ἀναιμικὸς ἔπειτα ἀπὸ ἑκατὸ «αἱμορραγίες» στὶς ὁποῖες ὑπεδλήθη χάριν τῶν ἀναπτυξιακῶν ἀναγκῶν τῆς κεντρικῆς κυρίως, Σοδιετικῆς Ἑνώσεως. Οἱ «δραχίονες», ποὺ δυθίζει στὸ Δέλτα τῆς Κασπίας, φαίνονται ἐξασθενημένοι καὶ ἂν δὲν σταματήση ἡ ἐξασθένισις αὐτὴ μὲ τὸν ἐμπλουτισμὸ τοῦ Βόλγα, ὥστε νὰ χύνεται ἐκ νέου ἐν ἀφθονίᾳ στὴν Κασπία, θὰ τεθῆ σὲ κίνδυνο μια πατρογονικὴ κληρονομία χλωρίδος καὶ πανίδος, ἱκανῆς νὰ παραδληθῆ μόνο μὲ ἐκείνην τῆς Ζούγκλας τοῦ Ἀμαζονίου (Δραζιλία): 260 εἴδη ὑδροδίων πτηνῶν, 300 εἴδη φυτῶν, 2000 εἴδη ἐντόμων, πάσης φύσεως, ἀπὸ ἀπανιώτερα. Σήμερα κιόλας ἡ Κασπία θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅτι δρίσκεται στὶς παραμονὲς τῆς «ἀγωνίας» της.

ΤΟ ΠΟΛΥΘΡΥΛΗΤΟ ΜΑΥΡΟ ΧΑΒΙΑΡΙ

Ὁ καθηγητὴς τῆς ὑδραυλικῆς μηχανικῆς Τάρας Λάδροβιτς ἀφήνει τὸν χάρακά του νὰ διατρέξη τὸν γεωγραφικὸ χάρτη καὶ δείχνοντας τὸ δόρειο τμῆμα τῆς Κασπίας ἐξηγεῖ:

—Τὸ περιωρισμένο δάθος τῆς ζώνης, ἐδῶ, εὐνοεῖ τὴν ἀναπαραγωγὴ τῶν διαφόρων πολυτίμων ἰχθύων. Τὸ 90% τῶν παγκοσμίων ἀποθεμάτων σὲ ὀξύρρυγχους (τὰ ψάρια ποὺ δίνουν τὸ περίφημο μαῦρο χαβιάρι) δρίσκεται σ' αὐτὰ τὰ νερά. Ἄλλοτε ἁλιεύονταν 400.000 κυδικὰ κουϊντάλια τὸ χρόνο. Σήμερα ἁλιεύονται λιγώτερα τῶν 130.000, διότι ἡ μειωμένη ροὴ τοῦ Βόλγα, ἡ ἐξάτμισις, ἡ ἐπίδρασις τοῦ ἡλίου ποὺ ἐπίσης ἔχει τὸν ἀντίκτυπό της ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς Κασπίας Θαλάσσης, τὴν ἔκαναν νὰ «χαμηλώση» τόσο, ὥστε νὰ ἀποκαλύφδοῦν, στὲ γνὰ πλέον ἕνα γύρω ἑκατοντάδες χιλιάδες τετραγωνικὰ χιλιόμετρα».

Συνεχίζει, ὁ καθηγητὴς Λάδροβιτς:

—Δυστυχῶς τὸ «χαμήλωμα» τῆς Κασπίας λόγω τῆς συνεχοῦς μειώσεως τῆς εἰς νερὸ περιεκτικότητός της, δὲν φαίνεται ὅτι θὰ σταματήση ἐκεῖ, ποὺ εἶναι σήμερα. Σύμφωνα μὲ τοὺς ὡς ἔγγιστα ὑπολογισμοὺς ποὺ ἔχουν γίνει, κατὰ τὶς τρεῖς ἢ τέσσερις προσεχεῖς πενταετίες οἱ ἀπώλειες τῆς Κασπίας θὰ εἶναι 700 τετραγωνικὰ χιλιόμετρα τὸ χρόνο, πρᾶγμα ποὺ θὰ ἐπιφέρη ἕνα περαιτέρω «χαμήλωμα» τῆς δαλάσσης αὐτῆς. Κατ' ἀκολουθίαν, ἔτσι, ἀφοῦ τὰ γλυκὰ νερὰ ποὺ ὁ Βόλγας στέλνει στὴν Κασπία, συνεχῶς θὰ λιγοστεύουν θὰ αὐξηθῆ ἡ περιεκτικότης τῆς Κασπίας σὲ ἁλάτι, προπαντὸς στὸ δόρειο τμῆμα της, καταστρεφομένων τῶν δάσεων τροφοδοσίας τῶν ἰχθύων. Ἀλλ' ἐπίσης μὲ τὴν πτῶσι τῆς ὑδατίνης ἐπιφανείας θὰ ἀνακύψουν δυσχέρειες καὶ ὡς πρὸς τὴν ναυσιπλοΐα, ἐνῶ παράλληλα θὰ ὑπάρξουν σημαντικὲς ἀνωμαλίες καὶ στὸν τομέα τῆς ἀντλήσεως πετρελαίου ἀπὸ τὰ ὑποδαλάσσια στρώματα τῆς Κασπίας. Πρὸς ἀνάσχεσιν τοῦ κακοῦ ἔχουν γίνει πολλὲς προτάσεις ἀπὸ πολλοὺς εἰδικοὺς ἐπιστήμονες. Ἐξ αὐτῶν ἡ περισσότερον ὀρδολογικὴ εἶναι νὰ σταθεροποιηδῆ ἡ σημερινὴ κατάστασι, δηλαδὴ τὸ δάθος τῆς δορείου Κασπίας στὰ 28 μέτρα χωρὶς νὰ ἐπιτραποῦν περαιτέρω «πτώσεις» τῆς ἐπιφανείας τῆς δαλάσσης. Πρὸς ἀποφυγὴν ὅμως ἀναστροπῆς τῶν ὑπολογισμῶν μας αὐτῶν γιὰ τὴν σταθεροποίησι τῆς σημερινῆς κατάστασεως θὰ εἶχαν ἀνάγκη τὸ 1990, ἡ Κασπία, ὁ Βόλγας, ὁ